

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

اخلاق در موضوع سقط

❖ سقط جنين يکي از مباحث بحث برانگيزي است که در تمام متون فلسفه ي طب و اخلاق پزشکی از آن به عنوان نمونه اي از معضلات فلسفي و اخلاق پزشکی ياد شده است

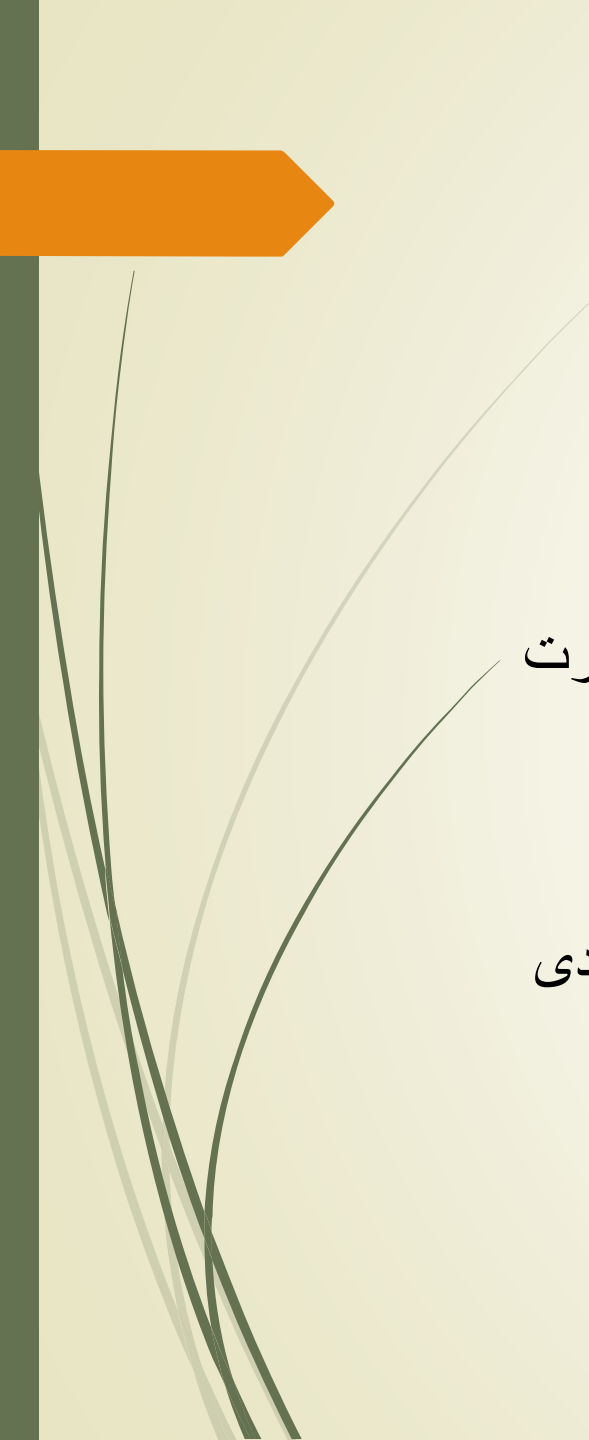
✓ به طوري که زماني کاملاً تحریم و منع شده .

✓ گاهي به طور محدود باشرایطي

✓ و در مواردی بدون محدودیت صورت گرفته است

➤ سقط جنين از دشوارترین مسائل اخلاقي است و با آن که از تاریخ آن بیش از دو هزار سال مي گذرد

هنوز این مسئله به گونه اي قطعي از نظر اخلاقي فيصله نیافته است

سقط جنین از جنبه های مختلفی قابل بحث می باشد :

از جمله فلسفه، دین، اخلاق، حقوق، فمینیسم، بهداشت و سلامتی می باشد.

مسایلی در خصوص اینکه زندگی اصولاً چه زمانی شروع می شود؟

آیا یک جنین حقوقی دارد؟

آیا زنان حق دارند عملکردهای تولیدمثلی خود را کنترل کنند؟

آیا آنها این حق را دارند که بر بدن خودشان کنترل داشته باشند و در صورت لزوم سقط نمایند؟

آثار و پیامدهای اخلاقی این کنترل چه می تواند باشد؟

پیامدهای اجتماعی، بهداشتی و حقوقی این عمل چیست؟

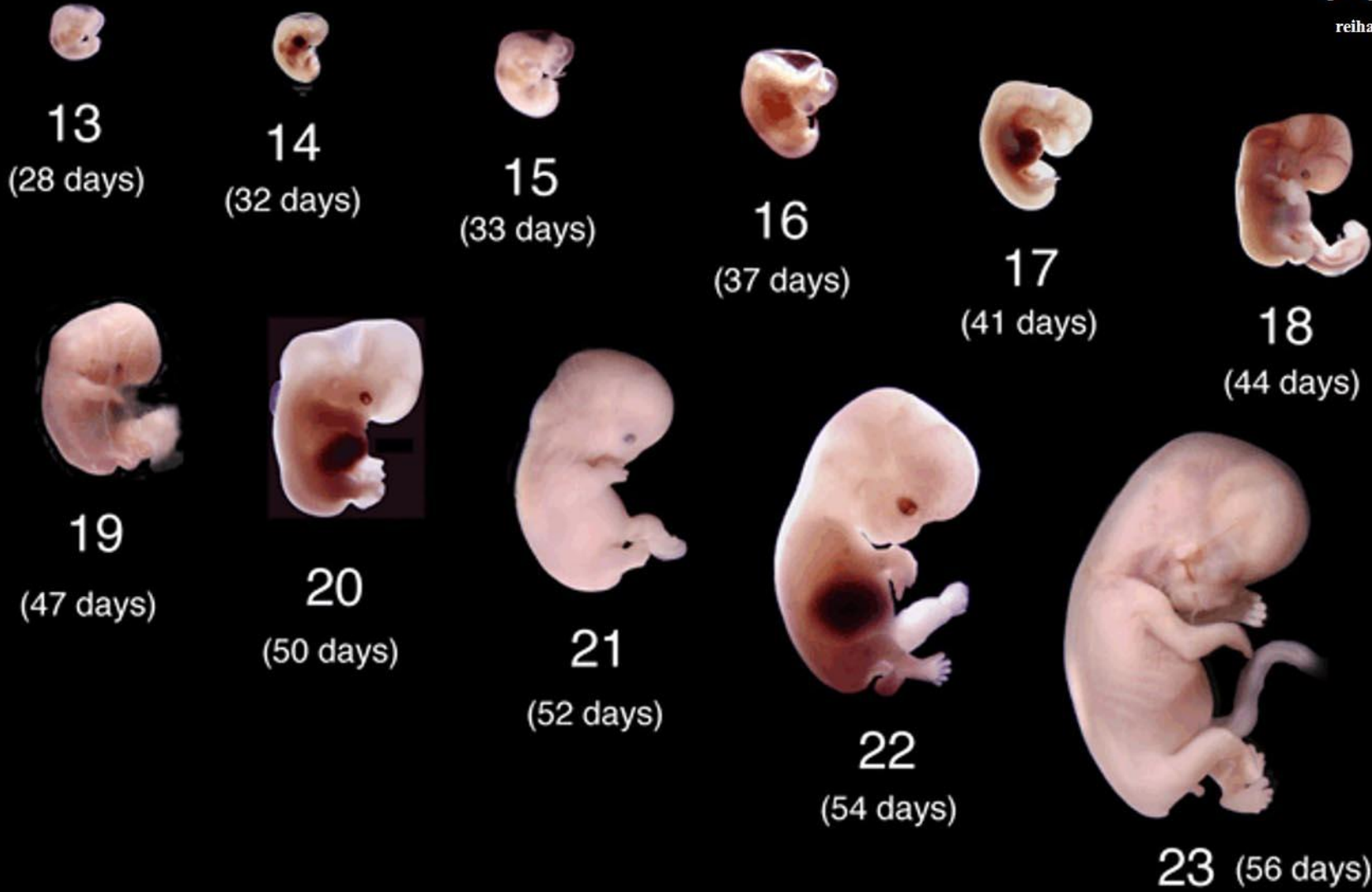
تمام این سوالات و شبیه به آن نشان می دهد که سقط جنین مسأله ای چند بعدی است و تصمیم گیری در خصوص آن نیازمند مطالعات چندجانبه می باشد.

از چه زمانی جنین را می توان شخص محسوب کرد

Critical Stages of Fetal Development:

Day 1: Fertilization

- ▶ Days 7-10: **Blastocyst** is in uterus and is a "ball of cells"
- ▶ Weeks 2-8: **Organs** and limb buds begin to develop
- ▶ Weeks 12-16: "**Quickening**" begins, mother can feel fetus's movements, fetus is approx. 5 ½ inches long
- ▶ Weeks 20-24: **Cortex begins** to develop, earliest form of electrical activity in cortex become detectable
- ▶ Weeks 20-28: **Fetus becomes viable** depending on size (greater than 2 lbs.) and lung development.
- ▶ Week 40: Birth

و به یقین انسان را از عصاره ای از گل آفریدیم. سپس او را نطفه ای در جایگاهی استوار قرار دادیم. آنگاه نطفه را به صورت علقه در آوردیم. پس آن علقه را مضغه گردانیدیم، و آنگاه مضغه را استخوانهایی ساختیم، بعد استخوان هارا با گوشتی پوشانیدیم، آنگاه (جنین را در) آفرینشی دیگر پدید آوردیم. آفرین باد بر خدا که بهترین آفرینندگان است.

(مؤمنون-تیسیم ۱۳ و ۱۴)

رابطه عاطفی مادر و جنین

امروزه تاکید بر آن است از زمانی که مادر متوجه بارداری خود می‌شود با جنین ارتباط عاطفی برقرار می‌کند. طبق تحقیقات انجام‌شده جنین در رحم مادر صدای او را می‌شنود پس صحبت کردن مادر با جنین به این ارتباط کمک می‌کند.

دانش مادر و باورهای او ؛
فرهنگ و شخصیت مادر؛
مکان زندگی،

رضایت از زندگی و همسر ؛

و برنامه‌ریزی برای بچه‌دار شدن این ارتباط را غنی‌تر می‌کند.

بنابراین شاید تحمل از دست دادن جنین در گروهی از زنان کمی مشکل باشد.

سقط جنین (Abortion)

- ❖ خروج محصولات حاملگی پیش از اینکه قابلیت حیات داشته باشد
- سقط جنین: در واقع به از دست دادن ناگهانی جنین قبل هفته ۲۰ بارداری و زمانی که وزن جنین کمتر از ۴۰۰ تا ۵۰۰ گرم است گفته می‌شود.
- سقطها معمولا علت‌های گوناگونی دارند
- . ممکن است **خود به خودی** یا **درمانی (القایی)** و **عمدی** باشند.
- نوع خودبه‌خودی: مرگ جنین داخل رحم یا کنده شدن زودرس جفت باعث خروج محصولات بارداری شده است.
- سقط‌های زیر ۱۲ هفته : علت ژنتیکی
- سقط‌های بالای ۱۲ هفته: به علت مشکل‌های داخل رحم یا جنینی

یکی از مشکلات رایج دوران بارداری
در همه جای دنیا **سقط خوبخوی جنین** است.

علت اصلی آن هم معمولا وجود اختلال های کروموزومی
در جنین است که با ادامه حیات وی منافات دارد.

در واقع، سقط یک مکانیسم دفاعی از سوی بدن است تا
از تولد یک جنین معیوب و ناقص جلوگیری کند.

سقط جنین (القایی) وعمدی: «خاتمه دادن به بارداری از طریق برداشتن جنین از رحم يك زن» که این عمل به دو روش صورت می‌گیرد:

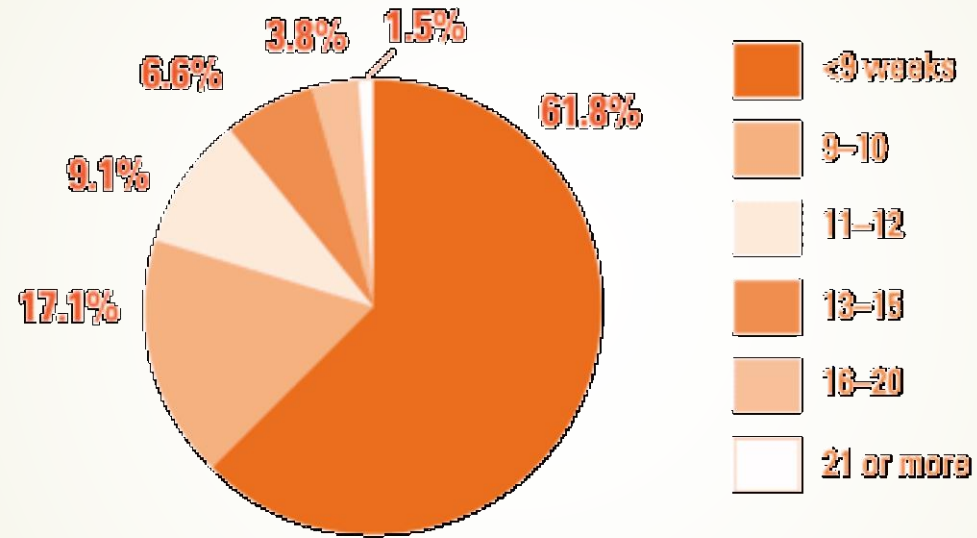
(۱)- جراحی: در این شیوه با استفاده از جراحی، جنین از رحم برداشته می‌شود.

(۲)- مصرف دارو: در این روش با استفاده از داروهایی خاص به سقط جنین مبادرت می‌شود.

اغلب سقطها در اوایل حاملگی و زمانی که جنین نابالغ است، صورت می‌گیرد.

When are women having abortions?

Eighty-eight percent of abortions occur in the first 12 weeks of pregnancy, 2006.

*In weeks from the last menstrual period.

نگاهی به واقعیت:

- برآورد می شود که سالانه در سراسر جهان در حدود **580000** زن به دلیل عوارض حاملگی جان خود را از دست می دهند که از این تعداد، یک چهارم تا یک سوم آن به دلیل **سقطهای غیر قانونی** است.
- طبق آمار تخمینی، درصد **بارداری های ناخواسته** در آمریکا **49%** و در ایران **25%** است میزان بارداری ناخواسته در **طبقات اجتماعی - اقتصادی پایینتر**، بیشتر است. این کودکان بیش از سایر سنین در معرض **بدرفتاری یا بی توجهی** قرار دارند.

پیامدهای سقط (القای) و عمدی:

- ▶ پیامدها شامل: جسمانی، اجتماعی، بهداشتی و حقوقی
- ▶ شایعترین عوارض **عمده** آن نیز عبارتند از: **عفونت و خونریزی شدید، سوراخ شدن یا ایجاد شکاف در رحم، تشنج، خونریزی،**
- ▶ عوارض **جزئی** این اقدام عبارتند از: **عفونت‌های جزئی،**
- ▶ **خونریزی، تب، درد مزمن شکمی، اختلالات گوارشی، استفراغ**
- ▶ تحقیقات نشان داده‌اند که ۳ تا ۵ درصد از زنانی که سقط جنین کرده‌اند، به خاطر بی‌ملاحظگی عقیم می‌شوند.
- ▶ **خطر نازایی** برای زنانی که عفونت ناشی از بیماری‌های آمیزشی دارند، به مراتب بیشتر است.

پیامدهای روانی سقط

- ۵۵ درصد از زنان در ۸ هفته بعد از سقط جنین، احساس گناه کرده‌اند.
- ۴۴ درصد از اختلالات عصبی شکایت کرده‌اند.
- ۳۶ درصد از اختلالات مرتبط با خواب رنج برده‌اند.
- ۳۱ درصد در تصمیم‌گیری دچار مشکل شده‌اند.

مطالعه‌ای از بیماران سقط کرده، در سنین ۱۳ تا ۱۹ ساله، نشان می‌دهد که این افراد به بدتر شدن عملکردهای روانی خود در هفت ماه بعد از سقط جنین دچار شده‌اند.

این اثرات برای کسانی که زیر سن ۱۷ سالگی قرار داشته‌اند و افرادی که از قبل نیز مشکل روانی داشته‌اند، به مراتب شدیدتر بوده است.

«دانیل لایونس» در این رابطه می‌گوید:

روند مربوط به سقط جنین ممکن است ۱۵ دقیقه بیشتر طول نکشد اما اثرات آن يك عمر دوام خواهد داشت...

برای آن که کادر درمان بتواند تصمیم درستی بگیرد و مراجعه کننده ی خود را به خوبی اداره کند باید :

باید با توجیحات اخلاقی از دیدگاه اشخاص متقاضی سقط که بسیار متنوع هستند

، دلایل اخلاقی دین که در ادیان مختلف متفاوت هستند،

مباحث قانونی و فلسفه ی اخلاقی درست و غلط سقط عمدی آشنا باشد

تا بتواند درست ترین رفتار را در مقابله با درخواست سقط عمدی از خود بروز دهد

علل سقط های عمدی :

- ❖ مشکلات مرتبط با سلامتی مادر
- ❖ ، مشکلات اجتماعی، سلامتی جنین،
- ❖ عدم آمادگی برای مسؤولیت پذیری،
- ❖ تقاضای شوهر یا شریک جنسی برای سقط،
- ❖ عدم توانایی حمایت از کودک،
- ❖ عدم تمایل مادر از اطلاع یافتن دیگران از ارتباطاتش
- ❖ بزرگ بودن همه ی فرزندان مادر
- ❖ تجاوز، زناي محارم (که با نتایج تحقیقات کیفی که در ایران انجام شده است مطابقت زیادی دارد)
- ❖ تغییر نگرش زنان در مورد بعد خانواده ،
- ❖ تأخیر در ازدواج
- ❖ ، نبود والدین در اوقات زیادی از روز در خانواده،
- ❖ تأثیر محدودیت های قانونی بر روند شکل گیری سقط
- ❖ غیربهداشتی،
- ❖ به خطر انداختن سلامت روانی، اجتماعی، جسمی
- ❖ و جنسی زنان و مردان و افزایش هزینه های درمانی و تأثیر آن
- ❖ بر بودجه ی بهداشتی، نیازمند تغییراتی در سیاست های قانونی
- ❖ .) مرتبط با سقط جنین است
- ❖ عوامل فرهنگی، اجتماعی و به ویژه لجام گسیختگی شهوانی در جوامع مختلف، سست شدن بنیان خانواده ها

سقط جنین در قانون و شرع

انسان ها در تصمیم گیری های خود ممکن است تحت تأثیر شرایط مختلف یا **وجدان خود** در مورد مسائلي که در همه ي

موارد نسخه ي واحدی برای آن ها نمی توان پیچید، قرارگیرند و اما آیا در این موارد بفرنج، بهترین تصمیم چیست؟

در مواجهه با یک زن باردار که با یکی از علل سقط انتخابی مایل به سقط است چه باید کرد؟

اگر فردی کاملاً قانونمند باشد که اصولاً هم از یک شهروند خوب و مهم تر از آن از یک تحصیل کرده ي علوم پزشکی توقعی جز این نمی رود که دقیقاً مطابق قانون عمل کند، شاید از منظر قانونی تکلیف او معلوم باشد اما آیا در دنیای واقعی وقتی که عزیزان و دوستان آن ها با این مشکل روبه رو می شوند یا در مواجهه با بیمارانی دچار درگیری عاطفی میشوند ممکن است چه رفتاری از خود بروز دهند؟ شما متعهد شده اید که در جهت سلامت مردم به آنها خدمت کنید

در کل تاریخ عقاید مذهبی نظرات قانونی در مورد سقط جنین را تحت الشعاع قرار داده است

در این راستا آشنایی با تفاوت های مذهبی برای مواجهه با بیماران از مذاهب مختلف
و حساس کردن آنها به عواقب سوء اخلاقی، احساسی و حقوقی
در ارتباط با سقط بسیار مهم و ضروری است

مسیحیت

در مسیحیت امروز، اعتقاد غالب آن است که رویان از بدو شکل گیری نطفه، انسان و دارای کرامت انسانی است.

یهودیت

در دین یهود، زمان دمیده شدن روح، یکی از اسرار الهی دانسته می شود که تنها در زمان ظهور مسیح بر مردم آشکار خواهد شد. اما جنین تنها بعد از خروج سر از رحم انسانی کامل انگاشته می شود.

ولیکن جنین نیز بعلت دارا بودن پتانسیل تبدیل شدن به انسان شایسته ی احترام است و سقط جنین تنها در صورتی مجاز شمرده می شود که خطری جان مادر را تهدید کند.

اسلام

❖ در کتاب مقدس دین اسلام " قران " سفارش شده:
نفسی را که خداوند متعال محترم شمرده است به ناحق مکشید

□ بنابراین، بحث بر سر اینکه قتل نفس جایز است یا نه، نیست و جنینی که پس از حلول روح که به انسانی کامل تبدیل میشود خاتمه دادن به زندگی او قتل محسوب می شود.

□ مقصود از سقط جنین و اخلاقی بودن یا نبودن آن قبل از حلول روح و قبل از چهارماهگی است

- . در ایران سقط جنین شرعاً حرام است مگر آن که :
 - ✓ استمرار حاملگی برای حیات مادر خطرناک باشد
 - ✓ نجات زندگی طفل به هیچ وجه ممکن نباشد
 - ✓ اگر تشخیص بیماری در جنین قطعی است و داشتن و نگه داشتن چنین فرزندی موجب حرج است

❖ سقط جنین قبل از دمیدن روح در موارد بالا اشکال ندارد؛ ولی بعد از دمیدن روح جایز نیست

قانون سقط درماني

ماده واحده -

سقط درماني با تشخيص قطعي سه پزشك متخصص و تأييدپزشكي قانوني مبني بر بيماري جنين كه به علت عقب افتادگي يا ناقص الخلقه بودن موجب حرج مادر است و يا بيماري مادر كه با تهديد جاني مادر توأم باشد قبل از ولوج روح (چهارماه) با رضائيت زن مجاز مي باشد و مجازات و مسؤوليتي متوجه پزشك مباشر نخواهد بود. متخلفين از اجراي مفاد اين قانون به مجازاتهاي مقرر در قانون مجازات اسلامي محكوم خواهند شد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علني روز سه شنبه مورخ دهم خرداد ماه يک هزار و سيصد و هشتاد و چهار مجلس شوراي اسلامي تصويب و در تاريخ 25/3/1384 به تأييد شوراي نگهبان رسيد.

رئيس مجلس شوراي اسلامي - غلامعلي حدادعادل

قانون مجازات اسلامی

ماده ۶۲۲ - هرکس عالماً عامداً به واسطه ضرب یا اذیت و آزار زن حامله ، موجب سقط جنین وی شود علاوه بر پرداخت دیه یا قصاص حسب مورد به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد

قانون مجازات اسلامی

ماده ۶۲۳ - هرکس به واسطه دادن ادویه یا وسایل دیگری موجب سقط جنین زن گردد به شش ماه تا یک سال حبس محکوم می شود و اگر عالماً و عامداً زن حامله ای را دلالت به استعمال ادویه یا وسایل دیگری نماید که جنین وی سقط گردد به حبس از سه تا شش ماه محکوم خواهد شد مگر این که ثابت شود این اقدام برای حفظ حیات مادر می باشد و در هر مورد حکم به پرداخت دیه مطابق مربوط داده خواهد شد

Reason of Request

۲۸

	Frequency	Valid Frequency
Mother's Disease	394	35.8
Foetus Disease	704	63.9
Both	3	.3
Total	1101	100

ديہ سقط جنين

نطفہ : ۲۰ سکہ

علقہ : ۴۰ سکہ

مضغہ : ۶۰ سکہ

عظام : ۸۰ سکہ

لحم : ۱۰۰ سکہ

سقط جنین و اخلاق

در حال حاضر، یکی از مشکلاتی که در مسأله ی سقط وجود دارد عدم توجه به استدلال های اخلاقی است که می تواند در انتخاب ادامه یا ختم بارداری مؤثر باشند، در حالی که همه تنها به دنبال یک راه حل برای همه ی موارد سقط های انتخابی قانونی یا غیر قانونی هستند

هیچ کدام از این راه حل ها هنوز نتوانسته اند انجام سقط های غیر بهداشتی را متوقف یا کند سازد و منع های قانونی باعث بسیاری از سقط های غیر بهداشتی و مرگ و میرها شده اند

از طرفی، مسلماً اگر انجام سقط آ نقدر آزاد باشد که هر کس در هر شرایطی مرتکب آن شود باعث بی توجهی به حرمت ، انسانیت و سلامت مادر و جنین خواهد شد

دین میتواند ملاک های اخلاقی محکمی را اعمال کند و برای رفتار اخلاقی انگیز هی شدید به وجود آورد. اما اخلاق نه محدود به دین و نه مساوی با آن است

در کشورهای مذهبی به واسطه پیوند این مسائل با قواعد دینی مسأله سقط جنین بحثبرانگیزتر است.
در واقع در این کشورها مصالح اجتماعی فی نفسه نمیتوانند به عنوان مبنایی برای جواز یا ممنوع بودن اقدام باشد.
دین مبین اسلام با توجه به جامعیت و گستردگیاش، حقوق مشخصی را برای جنین قائل است

بعد از انعقاد نطفه، ساختار جنین تشکیل و به عنوان یک موجود دارای حقوق خاصی میگردد. اولین و مهمترین حق جنین، **حق حیات** است.
وقتی نطفه در رحم مادر قرار گرفته و بارور شد، **حق حیات** برای آن به وجود میآید و مادر و سایر افراد، حق تجاوز و نابودی آن را ندارند. با این وجود، این حق مطلق نبوده و ملاحظات اخلاقی و مسائل درمانی اجرای آن را تعدیل کرده است

در صورتی که بخواهیم سقط را بعد از شرع و قانون که در جامعه ی ما از اهمیت بیشتری برخوردار هستند

از منظر اخلاقی بررسی کنیم، لازم است در مورد خود اخلاق و رویکردهای آن و سپس در مورد سقط از نظر هریک از رویکردهای اخلاقی که می تواند در آموزش مورد توجه واقع شود صحبت کنیم.

داوری های اخلاقی گوناگون درباره ی سقط جنین عمدتاً برخاسته از نگرش به شأن و وضعیت اخلاقی جنین است در این باره ۴ دیدگاه وجود دارد

- جنین صرفاً يك بافت (نسج) است، و نه چیز دیگرش
- جنین، انسان بالقوه است.
- جنین، انسان کامل است و تمام حقوق انسان های دیگر را داراست
- جنین جزیی از مادر است و مادر بر آن حق دارد.

از نظر اخلاقی مباحثی که پیرامون سقط مطرح میشوند در رابطه با حقوق زن و حقوق جنین هستند

یکی از راه‌های مواجهه با مسئله سقط جنین، ارزیابی آن از منظر اخلاق است.

فارغ از مسائل قانونی یا فقهی، آیا اخلاقاً می‌توان سقط جنین را موجه شمرد.

درباره مشروعیت این عمل، **چهار رهیافت اخلاقی** عمده وجود دارد.:

✓ **نخست**، رهیافت محافظه‌کارانه است که سقط جنین را به مثابه قتل نفس می‌داند و به این دلیل غیر اخلاقی می‌شمارد.

✓ **دوم**، رهیافت آزادی‌خواهانه است که با تأکید بر آزادی زن و حق انتخاب او سقط جنین را امری شخصی و در حوزه اختیارات مادر می‌شمارد.

✓ **سوم** رهیافت میانه‌روانه است که با توجه به رشد جنین تا زمانی سقط جنین را انتخابی شخصی و پس از آن، جنین عملی را غیر اخلاقی می‌داند.

✓ **چهارم**، رهیافت فمینیستی است که در مواردی با نقطه عزیمت و نتایج سه رهیافت دیگر متفاوت است. نظر فمینیستها در این مسئله آن است، که مادر به حاشیه رانده شده است و جنین در محور مباحث قرار گرفته است

□ سقط جنين و مواجهه ي اخلاقي

بر اساس دیدگاه اخلاقي افراد نسبت به حقوق جنين و مادر و با لحاظ کردن يا نکردن دين، گفته مي شود

در فلسفه ي اخلاق چهار دیدگاه نسبت به سقط عمدي وجود دارد:

- ✓ موافقان،
- ✓ مخالفان
- ✓ و میانه روها.
- ✓ فمینیستی

❖ دلایل موافقت و مخالفت همه ي آن ها بر سر مسائل اخلاقي مانند:

- تشخص جنين
- انسانیت
- حق حیات جنين
- و حقوق زن است

استدلال های مدافعان سقط جنین

حق سقط جنین باید بخشی از **حق انتخاب مرتبط با بارداری** (Reproductive freedom) باشد.

جنین جزئی از بدن زن است و هر فردی اخلاقاً حق دارد که در مورد **بدن خود** تصمیم بگیرد.

حق سقط جنین برای **تحقق استعدادهای زن در عرصه زندگی فردی و اجتماعی** مورد نیاز است

ممنوع کردن سقط جنین زنان نیازمند را به سوی استفاده از **روش های غیرقانونی و پرخطر** سقط سوق می دهد.

استدلال های مخالفان سقط جنین

- در درجه اول، مخالفان سقط جنین به **حق حیات جنین** بعنوان یک انسان اشاره دارند و آن را مقدم بر رفاه یا آزادی مادر یا برابری جنسیتی می دانند.
- به جای سقط جنین باید در پی **راه حل هایی عملی** برای رفع علل سقط جنین توسط زنان بود.
- سقط جنین موجب آزادی زن نمی شود، بلکه **سبب می شود که جامعه از برآوردن نیازهای زن سر باز زند.**

استدلال های مخالفان سقط جنین

- سقط جنین زنان را آزاد نمی سازد، بلکه **توجه را از نیازهای واقعی زن منحرف می کند.**
- سقط جنین دارای **اثرات منفی درازمدت برای سلامت جسمانی و بویژه روانی زن است.**
- سقط جنین **نوعی اعمال خشونت علیه زن** است، زیرا حداقل نیمی از جنینهایی که سقط می شوند دخترند.

❖ بعضی تحقیق‌ها نشان می‌دهند نظر مادران نسبت به سقط، بسته به اینکه عقیده

دارند حیات جنین از چه موقع شروع می‌شود فرق میکند و کسانی که به سقط به عنوان یک مسأله‌ی اخلاقی توجه می‌کنند تا یک مسأله‌ی شخصی، کم‌تر مرتکب سقط می‌شوند.

❖ معمولاً اخلاق بیش از قانون در کنترل اعمال انسان‌ها، نقش دارد

□ بعد از مسأله‌ی دین و قانون، یکسری از مسائل عاطفی و اخلاقی پیش می‌آید که اگر فرد درمانگر بخواهد بدون در نظر گرفتن آن‌ها در جهت انجام یا منع سقط برآید موفق نخواهد شد

- یکی از مسائل مطرح در سقط جنین، زمانی است که جنین ناقص الخلقه است ممکن است فرد در
- تصمیم‌گیری‌های اخلاقی پزشکی به اخلاق کانتی که اخلاق
- مبتنی بر وجدان است تکیه کند و معیار فعل اخلاقی را انجام
- تکلیف فطری وجدانی بداند.
- ❖ . نتیجه‌گروی بر این باور است
- که اخلاقی بودن يك فعل تنها به وسیله‌ی نتایج آن فعل تعیین می‌شود

□ بر اساس نظریه سودگرا این نظریه، زمانی انجام سقط جایز است که اگر برای هرکس دیگر با این شرایط انجام شود کاری اخلاقی باشد و برای زنی که مشکلی برای ادامه‌ی بارداری دارد باید کاری را انجام داد که منجر به حداکثر خیر شود

البته بر اساس هیچ کدام از رویکردهای اخلاقی
گفته شده، **سقط جنین** حتی پیش از حلول روح بدون دلیل کاملاً منطقی نمی تواند کار اخلاقی باشد
؛ چرا که نه وجدان
قبول می کند که جنینی که بالقوه انسان است را از بین ببریم و
نه منفعت عمومی در این است که زنان به دلیل بی توجهی به
روش های ناباروری،
بی بندوباری های جنسی،
انتخاب جنسیت
و... باردار شوند و بعد تصمیم به ختم بارداری بگیرند،

چراکه در این صورت اگر بر اساس رویکرد اخلاقی نتیجه گرا به آن
توجه کنیم در می یابیم که منفعت عمومی در آزادی انتخاب
ادامه یا خاتمه ی بارداری به قیمت آسیب زدن به نسل بشر و
از بین رفتن حرمت انسانیت نیست
معمولاً اخلاق بیش از قانون در کنترل اعمال انسان ها، نقش دارد.

نتیجه گیری

سقط جنین در عصر حاضر یکی از گسترده ترین و پیچیده ترین مسائل و مشکلات اجتماعی است.

علی رغم همه تلاش‌هایی که دانشمندان و خیراندیشان جهت جلوگیری یا کاهش آن داشته‌اند، نتیجه مطلوبی حاصل نشده است و این مسئله همچنان دغدغه‌های فراوانی را برای دولت‌ها، ملت‌ها، خانواده‌ها و زنان ایجاد کرده است. راه‌حل‌های ارائه شده با توجه به تنوع و کثرت جهان بینی‌ها و نگرش‌های مکاتب اخلاقی و ادیان الهی، مورد وفاق اندیشمندان جوامع انسانی نیست و بعضاً متضاد با یکدیگر است و با تأسف باید گفت که برخی از این اندیشه‌ها نه تنها این معضل بزرگ اجتماعی را از بین نبرده و کاهش نمی‌دهد، بلکه موجب رواج آن به شکل قانونی و با حمایت دولت‌ها می‌شود. عوامل فرهنگی، اجتماعی و به ویژه لجام گسیختگی شهوانی در جوامع مختلف، سست شدن بنیان خانواده‌ها و دیگر عوامل، همواره موجبات تشدید این ناهنجاری را فراهم ساخته است

پیشنهاد

می‌شود ضمن آموزش موارد شرعی و قوانین مربوط به مسائل بحث انگیزی مثل سقط. در مورد مسائل اخلاقی آنها نیز توضیحاتی داده شود و زمینه‌ی بحث و تفکر انتقادی در مورد آنها جهت توانمند کردن پرسنل در زمینه‌ی استدلال‌های اخلاقی فراهم شود

پایان

